B.A./6th Sem (H)/SANS/23(CBCS)

2023

6th Semester Examination

SANSKRIT (Honours)

Paper : C 13-T

(Ontology and Epistemology)

[CBCS]

Full Marks : 60 Time : Three Hours

The figures in the margin indicate full marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

यथानिर्देशं सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

A. अधोलिखितेषु यथेच्छं दश प्रश्नाः संस्कृतेन देवनागरीमवलम्ब्य समाधेयाः। 2×10=20

1. भारतीयदर्शने के के पुरुषार्थाः स्वीकृताः?

2. बौद्धदर्शने कानि कानि प्रमाणानि स्वीकृतानि?

3. न्यायनये को नाम विपर्ययः? एकमुदाहरणं देयम्।

4. ज्ञानाधिकरणमात्मा — अत्र को धर्मः कश्च धर्मी?

5. द्वैतवादिदर्शनानि कानि?

6. कार्यकारणयोरभेदः — कस्मिन् दर्शने स्वीकृयते?

P.T.O.

7. को नाम व्यापारः ?

8. को नाम संस्कार आत्मनि वर्तते ?

9. निर्विकल्पकप्रत्यक्षस्योदाहरणं किम् ?

10. के चानुभवभेदाः ?

11. भक्तिरसानुप्राणितं दर्शनं किम् ? तस्य कः प्रवर्तकः ?

12. सुखं कस्मिन् द्रव्ये वर्तते ?

13. न्यायवैशेषिकनये कति भवन्ति अभावपदार्थाः ? के च ते ?

14. कानि कानि दर्शनानीश्वरास्तित्वं न स्वीकुर्वन्ति ?

15. कोऽस्ति तर्कसङ्ग्रहकारः ? तन्मते शब्दप्रमाणस्य लक्षणं किम् ?

B. अधोलिखितेषु केषाञ्चिच्चतुर्णां व्याख्यानं प्रदेयम् (एकस्योत्तरं संस्कृतेनावश्यं कर्तव्यम्)। 5×4=20

1. कर्म

2. समवायः

3. षड्विधसन्निकर्षः

4. न्यायवैशेषिकगुणाः

5. शून्यवाद-विज्ञानवादयोः प्रभेदः

6. हेत्वाभासः

C. अधोलिखितेषु यथेच्छं द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं देयम्। 10×2=20

1. को नाम अद्वैतवादः? अद्वैतवादस्थापनाय शङ्करेण यानि यानि तत्त्वान्याश्रितानि तेषामालोचनं कुर्याः।

2. सामान्यस्वरूपं तद्भेदाश्च व्याख्यायन्ताम्।

3. कारणलक्षणं सोदाहरणं व्याख्यायताम्।

4. अनुमानप्रमाणमालोच्य व्याप्तिलक्षणं विशदीकुर्याः।